

Eduskunnan ympäristövaliokunta, kuuleminen 9.10.2015

**Viite: HE 30/2015 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2016
Puurakentamisen edistäminen**

LAUSUNTO

Arvoisa eduskunnan ympäristövaliokunta,

Kiitämme lausuntomahdollisuudesta ja toteamme seuraavaa. Puurakentamisen edistäminen on huomioitu terävästi Sipilän hallituksen ohjelmassa. Sen mukaan Puu liikkeelle ja uusia tuotteita metsästä -kärkihankkeessa **”Puretaan rakentamismääräyksiä, jotka estävät puun käyttöä”** (Hallitusohjelma s. 22). Lisäksi puun käyttöä edistetään osana toimia asuntojen tonttituotannon lisäämiseksi ja rakentamisen kustannusten alentamiseksi; **”Erityisesti puurakentamisen edistämiseksi luodaan valtakunnallisesti samat rakentamisen standardit ja koko maassa rakennuslupakäsittelyssä yhteisesti hyväksyttävät tekniset ratkaisut.”** (Hallitusohjelman liitteet s. 12).

Toimintasuunnitelmassa strategisen hallitusohjelman kärkihankkeiden ja reformien toimeenpanemiseksi puurakentamista edistetään osana Biotalous ja puhtaat ratkaisut -kärkihanketta 2: **Edistetään puun käyttöä rakentamisessa uudistamalla puurakentamista koskevia määräyksiä.** Toimintasuunnitelmassa on myös muita kohtia, joiden alla puun käyttöä voidaan edistää, mutta puurakentamista ei mainita suoraan.

Hallituksen esityksessä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2016 puurakentamisen edistämistä ei mainita lainkaan. Puutuoteala esittää, että puurakentamisen edistämisen toimenpiteisiin ohjataan riittävät taloudelliset resurssit hallituksen Biotalous ja puhtaat ratkaisut -kärkihankkeista tai muista tarkoitukseen soveltuvista rahoituslähteistä. Lisäksi pyydämme kiinnittämään huomiota siihen, että **sääntelyn purkamisen** lisäksi puurakentamisen edistäminen edellyttää toimia **osaamisvajeen pienentämiseksi ja kysynnän ja tarjonnan pitkäjänteiseksi kehittämiseksi.**

Sääntelyn osalla suurin puun käytön haitta ovat palomääräysten ylimitoituksesta johtuvat turhat kustannukset. Pidämme hyvänä, että ympäristöministeriö on jo ryhtynyt toimiin palomääräysten korjaamiseksi. Haluamme korostaa, että palomääräysten saaminen kansainvälisesti vertailukelpoiselle tasolle on puurakentamisen kilpailukyyn keskeinen elementti.

Puurakentamista estävät myös rakentamismääräysten tulkinnan paikallinen kirjavuus ja etenkin pienrakentamisen raskas sääntely ja lupaprosessit. Rakennusoikeuden hyvityisperiaate maankäyttö- ja rakennuslaissa on puuta syrjivä. Se antaa samalla määrällä rakennusoikeutta noin viisi prosenttia enemmän myytävää pinta-alaa betonitaloon kuin puutaloon. Erotus on merkittävä. Puukerrostaloilta ja suurilta puurakenteilta myös vaaditaan muuta vastaavaa rakentamista korkeampia suunnittelijapätevyyskysymyksiä. Sen seurauksena puun käytön kasvu kerrostaloihin ja suuriin rakenteisiin on saanut aikaan pulan pätevyityneistä rakennesuunnittelijoista.

Puurakentamista koskevan sääntelyn kuntoon saamiseksi

- Palomääräykset tulee muuttaa aidosti toiminnallisiksi ja puuta syrjimättömiksi esimerkiksi Sveitsin mallin mukaan.

- Suunnittelijoiden pätevyysvaatimukset tulee muuttaa materiaalineutraaleiksi tai eri materiaalien osalta samalla tasolle.
- MRL 115 § tulee korjata tasapuoliseksi siten, että puurakenteiden ominaispiirteet otetaan hyvityspäätöksissä huomioon siinä missä nykyinen laki ottaa huomioon massiiviset kivirakenteet.
- Asetukset ja ohjeet tulee kehittää yksiselitteisiksi valtakunnan tasolla ja etenkin pienrakentamisen turhia säädöksiä purkaa. Näitä keinoja on esitetty oheisessa liitteessä 2.

Puurakentamisen osaamisvaje johtuu pitkälle puun heikosta roolista rakennusinsinöörien opetuksessa. Koulutus ei sisällä tarpeeksi puurakenteiden suunnittelun opintoja pätevyyksien hakemista varten. Vaikka pistemäärä riittäisikin, opetuksen sisältö ei vastaa työelämän tarpeita. Puuinsinöörien koulutus on ajettu alas kahta oppilaitosta lukuun ottamatta. Heikko työelämävastaavuus koskee myös puurakentamisen ammatillista koulutusta.

Osaamisvajeen poistamiseksi

- Puurakenteiden suunnittelijoille tulee järjestää pätevyyteen valmentavaa täydennyskoulutusta.
- Ammattikorkeakoulutason rakennetekniikan eli rakennusinsinöörien opetus tulee uudistaa ja puun asemaa parantaa. Myös puuinsinöörien vastaava opetus tulee uudistaa.
- Puurakentamisen ammatillinen koulutus ja oppisopimuskoulutus tulee uudistaa nykyistä paremmin työelämävastaavaksi.

Julkiset rakennushankkeet ovat merkittävä mahdollisuus lisätä puun käyttöä rakentamisessa. Kunnat ovat merkittävä julkisten rakennusten rakennuttaja ja vuokratilojen omistaja. Julkiset hankkeet ovat osoitus maan poliittisesta ilmapiiristä ja hyviä referenssejä toimijoille. Laskusuhdanteessa julkisten investointien rooli korostuu. Ongelmana kuitenkin on, että poliittinen tahto puurakentamiseen ei ole johtanut todellisten kannustimien käyttöön puurakentamisen edistämiseksi. Keinoja olisivat mm. julkiset rakennushankinnat, ARA-rahoitus, ympäristökriteerit päätöksenteossa ja ympäristöverot. Kunnissa julkisten hankintojen ja kaavoituksen mahdollisuuksia ei tunneta vaikka tahtotila puun käyttöön olisikin. Tahtotilan lisäksi monilla kunnilla on pelkotila rakennuttaa puusta, mitä pitäisi huojentaa ohjeistuksen ja tiedonsiirron keinoin.

Pitkäjänteisen kysynnän luomiseksi

- Julkisille toimijoille tulee luoda selviä kannustimia puun käyttöön rakennushankkeissaan. Näihin voitaisiin ottaa mallia ulkomailta.
- Julkisten hankintojen, kaavoituksen ja puurakentamisen mahdollisuuksista ja keinoista tulee järjestää ohjeistusta ja tiedonsiirtoa toimijoille.
- Puun käyttöön uudis- ja korjausrakentamisessa voitaisiin kannustaa myös ARA-rahoituksella esim. Itävaltalaisen mallin mukaan. Siinä julkisen tuen määrä on sidottu rakennuksen ekologisuuteen, jonka laskennassa puun käyttö on selvä etu.

Puurakenteita toimittavia yrityksiä toistaiseksi on verrattain vähäinen määrä. Tarjonnan lisäämistä jarruttaa osaltaan teollisen puurakentamisen suunnitteluvaltaisuus, mikä yhdessä suunnittelijapulan ja osin säädöksistä johtuvien monimutkaisten teknisten ratkaisujen vuoksi heikentää puun kilpailukykyä.

Tarjonnan lisäämiseksi myös alan itsensä tulee tehdä kehitystyötä.

- Suunnittelukäytäntöjä ja teknisiä ratkaisuja tulee yhdenmukaistaa.
- Pk-sektori tulee aktivoida mukaan tuotesatoimituksiin.

- Puun käyttöä tulee edelleen ohjeistaa sekä suunnittelijoiden että viranomaisten työn helpottamiseksi.

Olemme valmiit ottamaan vetovastuun toimista puurakentamisen edistämiseksi hallituksen tavoitteiden mukaan. Puuinfo ja Puutuoteteollisuus ry ovat valmistelleet joukon hankkeita edellä mainittujen kohtien kuntoon saamiseksi ja esittävät, että niiden toteuttamiseksi varattaisiin riittävät taloudelliset resurssit hallituksen kärkihankkeista tai muista tarkoitukseen soveltuvista rahoituslähteistä. Valmistellut hankkeet on kuvattu liitteessä 1 ja alustava arvio tarvittavista resursseista on noin 4,2 miljoonaa euroa hallituskauden aikana.

Helsingissä 8.10.2015

PUUINFO OY

Mikko Viljakainen
Toimitusjohtaja

Liite 1

Puufon ja Puutuoteteollisuus ry:n hanke-ehdotukset puurakentamisen edistämiseksi

Hanke	Tarvittava rahoitus (euroa)
1 VaaPu – Vaativien puurakenteiden suunnittelijoiden pätevyyteen valmentava koulutus vuosina 2016 ja 2017 Pätevien puurakennesuunnittelijoiden määrän kasvattaminen.	306 000
2 Puurakenne- ja puutekniikan insinöörikoulutuksen kehittäminen - Uusi AMK tason opetussuunnitelma ja sen digitaaliset koulutusaineistot. - Opettajien koulutus.	1 334 000
3 Puurakentamisen ammatillisen ja oppisopimuskoulutuksen kehittäminen - Uusi AOL-tason opetussuunnitelma ja sen digitaaliset koulutusaineistot. - Oppisopimuskoulutuksen uudistaminen työelämän tarpeisiin - Opettajien koulutus.	~ 800 000
4 Julkkis – Julkiset hankinnat puurakentamisen edistäjinä - Uuteen hankintalakiin perustuva ohje kunnille julkiseen rakentamiseen. - Seminaarisarja 10 – 15 kuntakeskittymään julkisista hankkeista ja kerrostalojen korjaamisesta. - Asiantuntija-apu käynnistyville julkisille rakennushankkeille.	238 000
5 PuuSuomi 2.020 – puualan digitaalinen hankeverkosto - Alueellisten hankkeiden tulosten kohdentamisen ja hyödynnettävyyden varmistaminen. - Valtakunnallinen koordinaatio hanketoiminnalle.	371 000
6 Puurakentamisen tutkimus ja kehitys - Perustellut muutosehdotukset palomääräyksille. - Massiivipuukerrostalon polttokokeet puupintojen mahdollistamiseksi. - PuuKäki - Puurakentamisen käytettävyyden ja kilpailukyvyyn parantaminen - Palokärki – palomääräysten soveltaminen käytännön puurakennushankkeissa	~ 1 100 000
Yhteensä	~ 4 149 000 - ?

Liite 2

Keinoja rakennusvalvonnan käytäntöjen yhtenäistämiseen ja turhan sääntelyn poistamiseen

1. Testataan uusien asetusten ja ohjeiden yksiselitteinen ymmärrettävyys ennakkoon. Määrätään asetuksen laatija velvolliseksi kertomaan oikean tulkinnan.
2. Otetaan käyttöön yhtenäiset rakennuslupamenettelyt, -lomakkeet ja -asiakirjavaatimukset kaikissa kunnissa.
3. Asetetaan viranomaisille sitovat katselmus-, käsittely- ja vastausajat. Sovitaan periaatteesta, että käsittelyajan ylittyminen merkitsee myönteistä päätöstä. Käsittelyajan loma ei voi olla syy luvan ja koko hankkeen viivyttämiseen vaan tulee olla sijaisjärjestelyt.
4. Edellytetään kuntien toimivan yhdenluukun periaatteella ja että käsittelyajan virkamies esittää lupaa koskeviin asioihin ja kysymyksiin kunnan yhtenäisen kannan. Päätöksen ollessa kielteinen kunnan tulee esittää perusteet, mitä suunnitelmassa tulee muuttaa ja miten, jotta lupa voidaan myöntää.
5. Luvan liitteeksi vaadittavien lausuntojen määrä rajataan tarkoituksenmukaiseksi ja yhtenäistetään eri kunnissa. Vaatimustenmukaisuus tulee ensisijaisesti olla pääteltävissä suunnitelmista. Lausuntoja ei voi vaatia asioista, jotka on esitetty suunnitelmissa.
6. Rajataan rakennusvalvonta- ja rakennuslupaviranomaisten tehtävä ja vastuu hankkeen määräystenmukaisen vähimmäistason varmistamiseen. Niiden ylittävästä rakentamisesta päättää rakennushankkeeseen ryhtyvä. Edellytetään viranomaisten ottavan vastuun toimivaltansa ylittävistä vaatimuksista.
7. Yhtenäistetään suunnittelijoiden pätevyysvaatimukset kunnissa täsmentämällä asetusta. Annetaan rakennusvalvontaviranomaisille oikeus vaatia vain määräysten edellyttämää vähimmäispätevyyttä. Vain rakennushankkeeseen ryhtyvä voi vaatia tätä korkeampaa pätevyyttä.
8. Otetaan käyttöön periaate, että yhdessä kunnassa hyväksytty ratkaisu/suunnittelija tulee hyväksyä myös muissa kunnissa.
9. CE-merkityistä tuotteista eurokoodien mukaan suunniteltu (puu)elementti tulee olla hyväksytty ilman erillistä kelpoisuuden osoittamista samalla tavoin kuin paikalla rakennettaessa.
10. Poistetaan valitusoikeus pois kaavanmukaisessa rakentamisesta. Poistetaan naapurien kuulemisen vaatimus kaavanmukaisessa rakentamisesta.